

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaquinta. Varijs expositionibus explicantur verba illa Deiparæ: Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: permultaque de humilitate ex SS. Patrum doctrina traduntur, quæ ad virtutem hanc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

scit & lascivie. Deinde idem S. Chryso-
stomus, deliciarum amatoribus sic lo-
quitur. Delicias amas? Ego te in delicijs esse
volo, sed in veris, quæ nunquam languescunt:
quæ igitur veræ deliciae sunt. Quæ semper flo-
rent. Voca ad prandium Christum, participem
verum tuarum facias, vel suarum potius, hoc
inmensum habet voluptatem, & semper flo-
rentem. Verum sensibilia non huiusmodi sunt,
sed simul, & apparent, & abolentur, & qui in
delicijs est, nihil melius se habet, quam qui in
nullis est delicijs, immo peius. Ille enim tam-
quam in portu sedet, hic tamquam in flucti-
bus, & morborum obsidionibus tantum est un-
minime ferre potest. Denique idem S.
Chryostomus, in idem argumentum
hæc habet: In voluptate præstantissima
quidem pars nostri servit, imperat autem ab-
iectissima, illa excæcatur, undique ut cæca
vinciatur, hæc agat, circumagat, vndique quam
conveniebat duci potius. Intra: Estque non
menti solum, sed ipsi etiam corpori inimi-
ca, & insensa voluptas, ex forti debile red-
dit, è solido enervatum, morbidum è sano,
tenue ex compatio, ex flore & formoso
deforme, olidum ex flagranti, ex mundo &
puro impurum, ex vili inutile, ex recentii
vetus, ex robusto flaccidum, ex celeri tar-
dum, ex sano languens, ex recto claudum.
Per voluptatem mille mala malignis ille pe-
trat Satan. Sic rotam pessimam dedit gentem.
Impinguat us enim, incrassatus, dilatatus est,
dilectus, inquit, & calcavimus. Hactenus
D. Chryostomus. Ergo si audistis Eccle-
siæ Patres, fugite dulcissimam illorum
doctrinæ lac, bibite cœlestem ambro-
siam, inebriamini hoc divino necta-
re, ut iam non in creaturis amplius
exultetis, sed in Deo optimo ma-
ximo, cui sit honor, & gloria
in sæcula sæculorum.
Amen.
):(

HOMILIA XV.

Varijs expositionibus explicantur ver-
ba illa Deipare: Quia respexit hu-
militatem ancilla sua: permultaq;
de humilitate ex SS. Patrum do-
ctrina traduntur, quæ ad virtutem
hanc sectandam mirum in modum
inviitant.

V M Humilitas amphibolo-
gica vox sit, nam consulto
omnibus varijs eius signifi-
cationibus, quæ ad rem
non faciunt, manifestum &
explicatum est apud omnes, nomine hu-
militatis significari tum exiguitatem, seu
abiectionem: iuxta illud ad Philip. 3. Qui
reformabit corpus humilitatis nostræ: id est,
vile, & abiectionem: tum etiam virtutem hu-
militatis; iuxta illud Christi Domini:
Discite à me, quia mitis sum, & humilis cor-
de. hinc oritur controversia tam inter an-
tiquos, quam inter recentiores huius loci
Interpretes, quidnam istorum B. Virgo
nomine humilitatis intellexerit, ipsamne
sibi infusam virtutis humilitatem, an ve-
ro exiguitatem, & parvitatem suam, seu
abiectionem: D. Augustinus, D. Bernar-
dus, S. Ildesonus, D. Bernaurentura, D.
Thomas, Origenes, Rupertus, Venerab.
Beda, Hugo de sancto Victore, & Eusebius
Emilienus censent, sermonem esse hic de
virtute humilitatis, quæ in B. Virgine val-
de effulset, verba D. Augustini sunt hæc:
Quia respexit humilitatem ancilla sue, ecce
nim ex hoc beatam me dicent omnes genera-
tiones. O verè beata humilitas, que Deum ho-
minibus peperit, vitam mortalibus edidit, cælos
innouavit, mundum purificavit, paradysum a-
pernit, & hominum animas de inferno liberavit.
Non dissimilia scribit D. Bernardus præcita-
to loco, necnon & serm. 42 super Cant.
vbi in hunc modum loquitur: Audierat:
pulchra sunt genera tua sicut turturis, & col-
lum

Phil. 3.

D. Aug. ser.

2. de Assump.

D. Bern. hō.

1. super miss.

S. Ildeson.

ser. 1. de Af-

sump.

S. Bonan. in

spec. B. V. c.

8. D. Tho. 22

q. 161. ar. 1.

Orig. hom. 2.

in Luc.

Rupert. li. 1.

in Cant.

ven. Beda

super c. 1.

Luc.

Hugo de S.

Victore ibid.

Euse. Emiff.

D. Bern. ser.

42. super

Cant.

Lum tuum sicut monilia; acceperas & reprobationem ornatus aurei, & nihilominus tamen cum humilitate respondet, & quanto maiorem se audit, tanto humiliat se in omnibus. Non gloriatur in meritis, nec inter laudes suas, humilitatis obliuiscitur, quam & hanc hier constituit sub (nardi) nomine, ac si voce Virginis Mariæ dicat, nullius mihi meriti conscia sum, ad tantam dignationem, nisi quod respexit Deus humilitatem ancillæ suæ. Nam quid ea aliud? Nardus mea dedit odorem suum, quam placuit mea humilitas? Non mea, inquit, sapientia, non mea nobilitas, non mea pulchritudo, qua nulla erant mihi, sed que sola inerat humilitas, dedit odorem suum. hæc ille. Alia his consentanea tradit Ven. Beda dicens: Cuius humilitas respicitur, recte beata ab omnibus eognominanda gratulatur: Sicut e contrario cuius superbia despecta condemnatur, Eua, id est, v. sine calamitatis nomine multata tabescit. Decebat enim, ut sicut per superbiam prima nostræ parentis mors in mundum intravit: ita denuo per humilitatem Mariæ, vitæ introitus panderetur. Quibus verbis de virtute humilitatis, prout superbiæ vitio opponitur, clarissimè loquitur Beda. his perquam eruditam Origenis doctrinam adnectamus, qui homil. 8. in commentario super Lucam, quæstionem hanc proponit, & his verbis eam dissoluit. In quam humilitatem Mariæ respexit Dominus? quid habet mater Saluatoris humile atque deicctum, que Dei filium gestabat in vtero? Quod ergo dicit, respexit in humilitatem ancillæ suæ, tale est, ac si dixerit; Respexit in iustitiam ancillæ suæ, respexit in temperantiam, respexit in fortitudinem, ac sapientiam. Dignum quippe est, ut virtutes respiciat. Respondeat aliquis, & dicat. Intellego, quomodo Deus iustitiam ancillæ suæ, sapientiamque respiciat: quomodo autem intendat humilitatem, non satis liquet. Consideret qui querit talia, quoniam proprie in scripturis vna de virtutibus humilitas prædicatur. At, quippe Saluator: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & inuentis requiem animabus vestris. hæc ibi Origenes. Sed, & Hugo Cardinalis in com-

Bed. loco præcitato.

Orig. hom. 8. super Luc.

mentario huius loci, Origenis sententiam sequutus ait: Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Placuit enim ei humilitas super Mariam ancillæ suæ, cui displicebat superbia Eua: ut sicut per superbiam Eua mors intravit in mundum: sic per humilitatem ancillæ, vitæ panderetur introitus. Ac tandem Ambrosius Anabertus super Apocalypsi, horum Patrum expositioni adherens, inquit: Cum itaque Maria Virgo, ideo beata credenda sit, quia sine humano semine ex Spiritu sancto concepit, quia Dei filium hominem factum inemerata virginitate mundo edidit, radicem tamen suæ beatitudinis solerter inspicimus ait: Quia respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: ac si diceret: quia humilitas vera præcessit, que Dei filium ad habitaculum carnis mee inuitavit, que Spiritum sanctum ad munditiam cordis mei attraxit, ut Verbi carnem cum Verbo, & Patre in visceribus meis formaret, propterea beatitudinis nomen, in cunctis generationibus ipsa promeruit. hæc antiqui illi Patres. quibus si obijcias ad eorum labefactandam expositionem, non videri contentaneam summæ modestiæ virginis, ut diceret, Deum respexisse ad virtutem suæ humilitatis, id enim fuisse se laudare, & gloriari de humilitate, quod à verè humili longe alienum esse debet: facile ex eorumdem doctrina responderi potest, beatam Virginem ibi minime in seipsa de sua humilitate gloriari, sed in Domino, à quo agnoscebat virtutis humilitatem accepisse, tamquam fundamentum ab ipso summo opifice iactum ad reliquam celestium donorum fabricam in illa superextruendam; quemadmodum & D. Paulus absque vllio humilitatis præiudicio dixit: Abundantius illis omnibus laboravi, & alibi: Certus sum enim, quia neque mors, neque vita &c. neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

Cæterum alij Doctores, ut Euthymius, Card. Caietanus, Ilidorus Clarius, Ianfenius, nosster Stella, & doctissimus

1 Cor. 10. Rom. 8.

Emlym. in per c. l. Caiet. ibid. Beuxa.

ipse. Clar. Beuxamis, Vatablus, imo D. Bernardus,
 erat 7. Maldonatus, Card. Toletus, & alij non
 pauci moderni arbitrantur, B. Virginem
 non fuisse locutam hoc loco de virtute
 magna super humilitatis, sed de abiectione, paruitate,
 & exiguitate sua, ita vt sensus sit: quauis
 parua sim, & Domini ancilla, ipse tamen
 dignatus est, vt qui misericordiae plenissi-
 mos oculos habeat, ad hanc meam par-
 uitatem & abiectionem, vt eam exaltet,
 respicere. Si autem quæras ab his Docto-
 ribus: quænam paruitas erat hæc? respō-
 dent, paruitatem in natura, quia homo
 erat in sexu, quia foemina in conditione,
 quia fragilis, immo & peccabilis quantum
 est ex se, nisi speciali Dei dono præserua-
 retur. addunt deinde non solum locutam
 fuisse B. Virginem de paruitate in natu-
 ra, sed & in gratia, & virtutibus, quia licet
 hæc omnia in ea essent in heroico gradu,
 nec ipsa id ignoraret, propter limpidissi-
 mam tamen diuinæ bonitatis cognitionē
 qua mens eius erat illustrata, omnia sua
 supernaturalia bona exigua sibi videban-
 tur ad colendum & magnificandum Deū,
 qui maior est omni laude. Sed iam verba
 aliquorum ex præcitatōis Doctoribus hæc
 expositionem amplectentibus in mediū
 producamus. Euthym. super c. 1. Lucæ di-
 fertis verbis illam docuit dicens: Se ipsam
 deiecit quasi tantæ rei indignam; vel etiam
 propter abiectionem humane nature compa-
 rate ad sublimitatem diuinæ. Cornelius
 Iansen. in sua Concordia sic habet: Ita que
 sensus est: Respexit exiguitatem ancillæ suæ,
 hoc est, me exiguam & infimam ancillam suā.
 Secundā quem sensum magis his verbis Vir-
 ginis modestia, & humilitas animi nobis com-
 mendatur, quam si nomen humilitatis hic pro
 virtute acciperetur. Non enim solum Deum
 respexisse dicit ad ancillam suam, sed etiam
 ad infimam ancillam suam, immo quod magis
 aliquid est, ad exiguitatem ancillæ suæ, quod
 intelligendum potissimum de exiguitate quo-
 ad materiam. Existimabat enim se nullius
 meriti, nulliusque virtutis. Nec id quidem fi-
 de aut faldō, quoniam considerabat se ipsam
 ex parte sui, non ex parte donorum Dei in

ipsa. Huiusmodi enim consideratio, humilitatis
 animi mater est. Ac tandem noster stella
 super cap. 1. Lucæ hæc præclara in idem
 argumentum scripsit. Quia respexit humi-
 litatem ancillæ suæ: id est, meam exiguitatem
 & paruitatem. Et quantum coniectari pos-
 sum, fuerit mea sententia, sacram Virginem
 in hoc loco non fuisse locutam de humilitatis
 virtute. Nam in Græco codice habetur (tapi-
 nosim) quod vocabulum, paruitatem, sonat,
 ac si dixisset clarus: Quamuis paruula sim, &
 minima ancilla Domini, ipse tamen adeo est
 humilitatis amator, vt oculos coniciat in in-
 fimam ancillam suam. Quis enim sicut Domi-
 nus Deus noster, qui in altis habitat, & hu-
 milita respicit in celo & in terra? hoc est, in
 infima & abiecta respicit de celo: quod vt cog-
 noscamus ita esse, subdidit: Suspirans à terra
 inopem, & de stercore erigens pauperem: vt
 collocet eum cum principibus, cum principibus
 populi sui. Regius psaltes de seipso loquitur, qui
 de abiecto, humilique onium custode ad api-
 cem celsitudinis regni peruenerat. Neque vbi
 dicit humilia, intelligit laudabilem cuiusque
 abiectionem, & suæ miserie agnitionem: nam
 vt sic, non diceretur humilitas, sed potius su-
 perbia, seipsum predicare humilem; sed ibi
 abiectionem & sui contemptum apud homines
 demonstrat. Vnde S. Iob de pingens ingenium
 Dei inquit: Qui ponit humiles in sublime. Hic
 (humiles) quasi mundi peripsema & abiectos
 intelligit, qui pro nihilo habentur apud homi-
 nes. in quo etiam sensu illa sancta femina Lia
 contemnebatur a viro suo Iacob, dum ardenti
 amore prosequeretur speciosam Rachel. Post-
 quam ergo peperit Ruben, Lia dixit: Vidit
 Deus humilitatem meam, unuc amabit me
 vir meus: Ecce (humilitas) ibi significat idem,
 quod contemptus & abiectio erga virum suū
 propter eius deformitatem. Horum autem
 Doctorum expositio, quæ satis rationa-
 bilis videtur, his quæ sequuntur, sulci-
 mentis potest constabilliri. Primò, quia
 codici Græco est valde conformis, in quo
 pro humilitate habetur tapinosim, quod
 paruitatem & exiguitatem significat, &
 vt auctor est Iansenius, lingue Græcæ
 peritissimus, numquam significat (quid
 Kkkk quid

Stella ibid.

Psal. 12.

Iob. 3.

Gen. 28.

Iansen super
c. 1. Luc.

Cathena
Græca.

quid alij refragentur) virtutem humilitatis; vnde Catena Græca adiuncta psalmis Theodoretii hanc expositionem amplectens ait: *quasi dicat Virgo, quæ ego sum ad tantum officium? ipse respexit, non ego expectavi, humilis namque eram & abiecta, & nunc à terra in celos transeo, & ad arcium ministerium trahor.* Secundo: quia licet quandoque sancti viri non ad laudem suam, sed ad maiorem Dei gloriam celestia charismata diuinitus accepta manifestent, vt non semel factitat D. Paulus in suis Epistolis, numquam tamen apud illum, nec apud alios, reperietur ore suo protulisse, se esse humiles, seu in virtute humilitatis conspicuos; id enim ab ore humilis semper abfuit. vnde non male quidam dixit, dicentem se humilem esse, propositionem se falsificantem proferre, vt loquuntur Dialectici, quia commendatio propriæ humilitatis manifestum superbiæ argumentum est: alienum igitur erat ab humillima Mariæ dicere, quod respexerat Deus virtutem suæ humilitatis, consentaneum tamen modestiæ illius, vt nomine humilitatis intelligeret suam paruitatem, exiguitatem, & abiectiōnem, quod si Christus Dominus dixit: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde:* inde non potest sumi argumentum, id licuisse dicere sanctis, cum multa licuerint ei dicere & facere, quæ tamen nobis non licent. Tertio: quia intentum B. virginis, & præcipuus eius scopus erat, exaltare diuinam liberalitatem & munificentiam erga seipsam; hæc autem tanto magis effulget, quâto minora sunt merita ex parte recipientis dona: non ergo B. Virgo loquebatur de suæ virtute humilitatis, quæ maximi meriti erat, sed de paruitate, & abiectiōne sua, in sensu supra explicato: immo ad id significandum fecit antithesim illam inter Deum & se, vocans illum Dominum, *Magnificat anima mea Dominum,* quod magnitudinem rēdolet, se verò humilem & paruum: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ,* quod abiectiōnem præsert.

Math. 11.

Ego autem primam Sanctorum Patrum expositionem suspiciens ac venerans, secundam etiam grauissimorum interpretum intelligentiam non inficiens, utriusque duplici modo in concordiam redigo Primo dicendo, quod nomine humilitatis B. Virgo comprehendit & exiguitatem suam, & virtutem humilitatis, vt his verbis expresse docuit T. Augustus in expositione super *Magnificat.* *Maria, quæ a. D. Augustinus in apud Deum humilis erat, & apud homines propter Deum abiecta, in viroque se esse respectat, quia eius humilitas apud Deum acceptabilis fuit, & eius humiliatio apud homines in gloriam commutata.* Secundo, arbitror (ni fallor) B. Virginem nomine humilitatis, vt quæ humillima erat, non intellexisse virtutem infusam, sed paruitatem & exiguitatem suam, ad mentem tamen Spiritus sancti, Mariæ linguam mouētis, existimo ibi significatam etiam fuisse virtutem humilitatis, & ad illam quoque verè respexisse Deum, & propter illam Mariam exaltasse. Nec verum est, quod Iansenius in sua Concordia dixit: verbum illud *sapientissimum*, nunquam significare virtutem humilitatis; fallitur enim, vt patet expresse ex Matth. 11. vbi Christus: sub illo verbo se vocat *humilem corde,* & ex 1. Pet. 5. & Iacobi 4. vbi iusti eadem voce dicuntur *humiles.* *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam:* immo D. Hieron. in epist. ad Aglasiā pro vicio aliquando accipi docet. Affero itaq; quod licet Virgo nomine humilitatis, paruitatis & abiectiōnem suam intellexerit, Spiritus sanctus tamen, præcipuus illorum verborum auctor, significare etiam voluit virtutem humilitatis, quam ipsa Virgo, illa proferens, mente, & ore exercebat; quippe cum posset quatuordecim reges, & eo amplius ex suo stemmate numerare, ac innumeris agnosceret celestibus charismatibus esse diuinitus locupletatam, vilem tamen & abiectam se prædicabat, perpendens quidem se ad huiusmodi tam naturæ, quam gratiæ dona non merito suo, sed diuino beneficio ac munificētia ab æterno fuisse præ-

predestinatam. Immo, quod maxime ob-
seruandum est, cum videret se vndique
spiritualibus diuinæ gratiæ opib. affluen-
tem, recurrit ad naturæ paupertatem, vt
inde se magis humiliandi ansam arripe-
ret, quod sancti mirum in modum eius hu-
militatem extollit, quemadmodum D.

D. Chryl. ho.
23. in 1. c.
ad Corint.

Chrylost in Abrahamo obseruauit, nam
expendens illa verba: *Ego autem sum terra
ac cinis*, ait: quoniam non habebat peccata,
que diceret, sed vndique bonis operibus ful-
gebat, circumcursans, & nihil contra se inue-
niens, ad naturam ipsam confugit. & quo-
niam, terra, nomen videtur quodammodo ho-
nestum, cineris, addidit: dixit enim: cum sim
pulsus, & cinis. Erat quidem B. Virgo vera
filia Abrahamæ & Davidis, & ideo in virtute
humilitatis per similes illis prodijt, im-
mò illos longe præcelluit: vnde sicut olim
Abraham existens in conualle Mambre,
quod eximiam eius humilitatem de-
notabat, Dominus domū eius ingressus
est sub apparenti specie humana: *Apparuit
autem Dominus in conualle Mambre, sedenti
in ostio tabernaculi*: ita B. Virgini in con-
ualle profundæ suæ humilitatis latenti
comparuit Dominus, non in apparenti,
sed in vera specie humana, quam ex ca-
sumpsit, apparuit (inquam) in vtero eius,
post nouem menses omnibus apparitu-
rus ad erudiendos nos, vt dixit D. Paul.
*Apparuit benignitas & humanitas Saluatoris
nostri & erudiens nos, vt abnegantes inspie-
tatem, & secularia desideria, sobrietē, pietē, &
iustē viuamus in hoc seculo. Quemadmodū
etiā olim cum rex Dauid arcam Domini
in domum suam introducere decreuisset,
depositis regalibus indumentis, Ephod
lineo accinctus, coram illa saltauit, à pro-
pria tamen vxore Michol despectus per
irrisionem illi dicente: Quam gloriosus fuit
hodie rex Israel, discooperiens se ante ancillas
seruorum suorum, & nudatus est quasi nude-
tur vnus de scurris*: ille nihil pendens hūc
despectum respondit: *Et ludam, & villor
fiam, plusquam factus sum, & ero humilis in
oculis meis*: ita etiam B. Virgo, antequam
Verbum diuinum in domum ipsius vteri

Gen. 11.

1. Tim. 2.

1. Reg. 6.

1. Reg. 6.

virginei intraret, patrem suum Dauid ad-
amulsum in omnibus & per omnia imi-
tans, sicut ille tunc alba se induit & linea
veste, Maria purissimo virginitatis indu-
mento se ornauit; Dauid tunc cantabat,
& tripudiabat, Maria etiam iubilabat, &
canebat: *Magnificat anima mea Dominum*. *Luc. 1.*
*Dauid totus virilis saltabat coram Domino
in omnibus lignis affabrefactis, & lris,
& tympanis, & citharis, inter quas fortassis
illa erat, quam cum spiritus Domini ma-
lus arripiebat Saul, tollebat Dauid, & per-
cutiebat manu sua, & refocillabatur Saul,
& melius habebat; & recedebat ab eo spi-
ritus malus, Maria percutiebat citharam
oris sui; qua in domo Zachariæ, cum eius
lingua tãquam dulcifona corda spiritus
sancti digitis fuisset tacta, tam suauē so-
num emisit, vt illo auditu spiritus malus,
qui Ioannem arripuerat, statim ab eo re-
cederet, & Ioannes sic melius se haberet,
adeò vt ad Mariæ vocē continuò in gau-
dio exultaret; ac tandem sicut Dauid eo
tempore humiliorem, quàm vnquam se
præbuit, & postea dixit præcitata illa ver-
ba: *Ludam, & villor fiam, plusquam factus
sum, & ero humilis in oculis meis*: ita nunc
Maria dicens: *Respexit humilitatem ancillæ
sue*: humillimam se exhibuit; cum enim
eo tempore iam Christum humilitatis
magistrum & auctorem concepisset, di-
uinisq; muneribus copiosius esset cumu-
lata, humilius tunc se gerebat, ad vnquam
implens illud Salomonis: *Quantò magnus
es, humiliata te in omnibus*: quate D. Anto-
nin. dixit: *B. Maria quantò maior fuit, tantò
minor ipsa sibi videbatur propter immensam
humilitatem*. Et quemadmodum arbor
magna pomorum copia onusta ramos
suos ad terram demittens se humiliat, &
quantò magis fructibus onusta, tantò
magis se deiecit, ita Maria quantò post
Christi conceptionē onusta erat benedi-
cto illo fructu vteris sui, diuinisq; charis-
matibus plenior, tantò magis se humilia-
bat ac demittebat. Hanc miram Virgi-
nis humilitatem sponfus quasi admirans
dixit ei: *Quam pulchri sunt gressus tui in
calcea-**

Luc. 1.

1. Reg. 16.

2. Reg. 6.

Ecc. 3.

D. Anton. 4.

p. tit. 15 c. 5.

1. Tim. 2.

Cant. 7.

LIII 2 calcea-

calceamentis, filia principis: per calceamenta Virginis, eius humilitatem intelligit, quorum proprium est infimum locum tenere, & a planta pedis calcari, vnde perinde fuit, ac si diceret, placere sibi valde mirabiles progressus, quos in virtute humilitatis in dies faciebat. vt autem significaret humilitatem regiam virtutem esse, & illa valde principes decorari, idcirco laudans sponsus sponfam de humilitate, filiam principis appellauit. quemadmodum enim superbia, licet sit quaedam exaltatio & elatio, verè deprimat, & deijcit superbum, ita è contrario, licet humilitas sit quaedam deiectio, humilem tamen exaltat & extollit: vnde verba illa quæ Christus Dominus dixit: *Qui se humiliauerit, exaltabitur: & qui se exaltat, humiliabitur*: non solum verificari teor postquàm ille se humiliauerit, & iste se exaltauerit, sed & in ipso humilitatis actu, in quo suprema quaedam altitudo, & in ipso actu superbiæ nimia quædam abiectio latet, vt in his verbis peracutè docuit D. Augu.

Matth. 23.

D. Aug. l. 14. de Civ. c. 35.

Psal. 71.

D. Greg. li. 6. Mor. c. 68. Iob 5.

Est aliquid humilitatis miro modo, quod sursum faciat cor, & est aliquid elationis, quod deorsum faciat cor. Hoc quidem quasi contrarium videtur, vt elatio sit deorsum, & humilitas sursum: sed pia humilitas facit subditum superiori, nihil est autem superius Deo, & ideo exaltat humilitas, quæ facit subditum Deo: elatio autem, quæ in vitio est, eo ipso, quod respicit subiectionem, cadit ab illo, quo non est quidquam superius, & fit, quod scriptum est in psalmo: *Deiecisti eos dum eleuarentur, vt postea deicerentur; sed cum extollerentur, tunc deiecti sunt, ipsum quippe extolliam deijci eff.* hæc Augustinus. Aliam eiusdem rei præclaram etiam rationem affert D. Gregorius super illa verba Iob: *Qui ponit humiles in sublimi: quo loco docet hic magnus Pater humiles eo ipso, quod se humiliant, altissimos fieri: In sublimi (inquit) humiles ponuntur, quia cum se ex humilitate subternunt, altæ mentis iudicio cuncta temporalia transcendunt, & cum se indignos in omnibus estimant, rectæ cogitationis examine, huius mundi gloriam tran-*

scendentes calcant; dum autem ipsi magis se calcare nituntur, Deus magis eos eodem extollere satagit, placido vultu illos respiciens, ad quem aspectum alludens B. Virgo dixit: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ.*

Quæ verba vt adhuc vberius explicemus, obseruare oportebit varios modos, quibus oculi Dei, sole ipso lucidiores, B. Virginem conspexere. certe quamuis Deus in sacra Scriptura respicere dicatur ad veniam largiendam, quomodo: respexit Petrum, & egressus foras, fleuit amare: & ad pœnam infligendam, quomodo respexit Aegyptum: *Respicens Dominus super castra Aegyptiorum, interfecit exercituum eorum:* atque his modis minime respexit beatam Virginem; nam cum omni careret culpa, nec venia opus habuit ad eius expiationem, nec pœna ad punitionem. Multis tamen aliis modis, quibus sacra Scriptura respicere vsurpat, B. Virginem respicere, occulta cordis penetrando: *En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos:* Secundo respicit aliquem, eius opera acceptando: *Respexit Deus ad Abel, & ad manera eius:* Tertio respicit gratiam infundendo, iuxta illud Psalms: *Respice in me, & miserere mei.* Quarto respicit, approbando: *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris: illam scilicet approbando.* Quinto respicit laborem remunerando, iuxta illud Genesis: *Laborem manuum mearum respexit Deus.* Sexto respicit, ab inimicis defendendo, quomodo respexit populum suum, vt habetur in Exodo: *Respexit Deus filios Israel, & liberauit eos:* respicit tandem, humilem exaltando: *Humilia respicit in celo, & in terra: Suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem.* his quidem modis omnibus manifestius est, quàm probatione vlla indigeat, Deum respexisse Deiparam Mariam. Ex his omnibus modis illius præsertim memor D. Augustus, quo respicere pro approbare accipitur, sic ait: *O respice humi-*

humilitas, quæ Deum hominibus peperit, vitam mortalibus edidit, caros innovauit, mundum purificauit, paradysum aperuit, & omnium animas liberauit. Facta est Mariae humilitas scala caelestis, per quam Deus descendit ad terram: quid enim est dicere: Respexit humilitatem ancillæ suæ, nisi approbavit? Multi enim videntur in conspectu hominum humiles esse, sed eorum humilitas à Deo non respicitur. Si enim veraciter humiles essent, ab hominibus non se laudari vellent, & non in mundo, sed in Deo spiritus eorum exultaret. hæc ille. Humilitas autem Virginis adeo probata Deo esse perhibetur, ut D. Bernardus dicat: Et si virginitate placuit, humilitate tamen concepit. Sapientissima enim Virgo agnouit nullum aptiorem excogitari posse modum ad appropinquare faciendum Deum altissimum sibi, quam si ipsa profundissime se humiliasset. ut enim dixit D. August. Magna mysteria, fratres: Deus super omnia est, erigis te, & non illum tangis, humilias te, & ipse ad te descendit. & in Psal. 50. Noli quia excelsus est Deus, si te excelsum feceris, longinquabitur à te, si te humiliaueris, propinquabit ad te. Verum habemus ad idem propheticum certiores sermonem: Excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longe cognoscit. quibus in verbis duo obseruanda sunt: Primum, quod quia excelsus est, respicit humilia, quia cum adeo excelsus sit, ut nihil omnino supra habeat, ad quæ mentis aciem intendat, opus est ut inferiora & humilia respiciat, humilia quidem, non secundum locum, sed secundum affectum. Secundum est, quod alta, hoc est, superbos, altum sapientes à longe cognoscit: nam sicut sol, luna, & stellæ, licet magnæ quantitatis sint, oculis tamen nostris parua videntur, quia à longe conspiciuntur, ita superbi, licet magnates & præpotentes sint in hoc sæculo, in oculis tamen Dei à longe eos respicientis paruissimi sunt; unde egregie D. August. super Psal. 137. dixit: Quid sibi ergo præstas superbus, nisi ut à longe videatur, non ut non videatur? Ne putes te, ideo securum esse debere, quod minus te bene videat, quia à longe te

videt: in enim quod à longe vides, non bene vides; Deus est à longe te videt, perfecte te videt, & tecum non est. Hoc agis, non ut minus perfecte videaris, sed ut non sis cum illo, à quo videris. Superbus igitur non male à Deo videtur, quia à longe respicitur, sed paruulus oculis Dei obicitur, quia longe abest ab ipso: non sic Maria, cui Dominus tam propè erat, ut Angelus ei diceret: Ave gratia plena: Dominus tecum: tecum est in corde, tecum in mente, tecum erit in ventre.

Cæterum ad mortalem quandam eorundem verborum expositionem: Respexit humilitatem ancillæ suæ: sermonem conuertamus. Ex his duobus principiis, humilitate scilicet ex parte Virginis, & fauorabili aspectu oculorum ex parte Dei, conclusio hæc legitima illatione inferitur: beatissimam Virginem prodigium esse gratiæ, ac stupendum diuinæ potentia miraculum, ut præuiderat Ioannes, cum dixit: Signum magnum apparuit in celo (scilicet. Ecclesia Catholica) mulier amicta sole: oculi enim Dei, cum sint lucidiores super sole, ut ait Sapiens, B. Virginem respicientes tanta claritate irradiant, ut sole ipso velut amictu vestita videretur. Et quidem si fulgurantium radiorum aspectu sol aërem illuminat, tenebras pellic, terram fecundat, in conchiliis margaritas gignit, in telluris visceribus aurum & argenti pretiosa metalla producit, ac vniuersum mundum, tanquam regulatissimum horologium, regit atque gubernat, quos quæso putabimus effectus Deum ipsum solem iustitiæ Matrem suam respicientem, beneuolo suo aspectu in ea produxisse? Olim dixit Deus Israelitis: Respiciam vos, & crescere faciam: respexit etiam Mariam, & fecit illam crescere; sed quantum inter hoc incrementum & illud interfit, facile est videre, cum illud esset rebus temporalibus, hoc in spiritualibus; illud relinquebat illos seruos, & muneri seruiendi addictos, hoc euehit ad dignitatem matris Dei, & exaltat usque ad generandum, lactandum, & nutriendum

Lucæ 1.

Apoc. 12.

Eccles. 23.

Leuit. 26.

Kkkk 3 ipsum

ipsum Deum, quo altius pura creatura extolli non potest. Ecce quomodo quanto magis Deipara Maria profundius se deiecit & humiliavit, tanto sublimius illa Deus eleuavit & exaltavit. Vnde sancti Patres mira in laudem Marianæ humilitatis nobis scripta reliquere. Rupert. enim super Cantica introducit Virginem per profopociam in hunc modum loquentem: De altissimis illis respexit Dominus humilitatem meam, hoc est, quod dico, dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum? Quid est enim, vel erat, accubitus regis, nisi cor, vel sinus Patris? dum in accubitu esset, nardus mea dedit odorem suum, & hoc odore delectatus, descendit in uterum meum. Olim in Eua, malo superbie fetore offensus, & ob hoc ab humano genere auersus fuerat: nunc autem delectatus nardo humilitatis meæ, ad genus humanum conuersus est. D. Bernardus quoque in eadem Cantica: Bonus, ait, humilitatis odor, qui de hac valle plorationis ascendens, perfusus circumquaque vicinis regionibus, ipsum quoque regium accubitus gratia suauitate respargat. Est nardus humilis herba, quam & calidæ ferunt esse naturæ, qui herbarum vires curiosius explorant, & ideo per hanc videor mihi non inconuenienter virtutem humilitatis accipere, quæ sancti amoris vaporibus flagret. hæc Bernardus. Idem etiam Sanctus Bernardus eandem Virginis humilitatem commendans inquit: Sancta Maria sanctimoniam non amisit, & humilitate non caruit, & ideo concupiuit rex decorem eius, quia humilitatem innocentie sociavit. & infra explicans illa verba: Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, inquit, merito pulchra reperitur, cui neutra defuit pulchritudo. Rara avis in terris, aut sanctitas non perdere, aut humilitatem sanctimoniam non excludi, & ideo beata, quæ vtramque retinuit.

Ad extremum, vt humilitatis sectatores efficiamur, remedia, quæ SS Patres ad hanc virtutem adipiscendam nobis exhibuerunt, placet in medium proponere. Primum est, vt vilis & infima nostra primordia expendamus: hoc remedium tra-

dit D. Chrysof. homil. 12. in Genes. exponens verba illa: Formauit Deus hominem puluerem de terra, inquit: Quid dicit? Acceptio de terra puluere formauit hominem? Etiam inquit, & non simpliciter, nec fortuito terram dicit, sed puluerem, quasi si quis dicat, tenuissimum & vilissimum, quod est in terra. Hinc si attendere volumus, non parua nobis humilitatis offertur doctrina. Nam cum cogitauerimus, vnde cõsuetudinis sue initium natura nostra suscepit, etiam si sexcentis supercilia erigamus, ea reprimemus, & humiliabimur, & substantia nostra qualitate pendentes modestiam discemus. Et propterea Deus, cui tanta salutis nostre cura, ad nostri eruditionem propheta linguam sic direxit. Quippe cum superius dixerat diuina scriptura: Fecit Deus hominem ad imaginem & similitudinem suam, & dedit illi omnium visibilium potestatem, vt ne ignorando quomodo constitutus sit, magnus sibi videatur, & prescriptos sibi limites transeat, propterea repetendo docet formationis eius originem, & vnde primus homo productus sit. Plurimum enim ad erudendum nos conducit scire, vnde substantia nostra primam originem acceperit. Idem remediũ adhibet D. Gregorius in Ezechielem, vbi explicans illa verba: Et tu fili hominis, sume tibi laterem, inquit: Inquirendum est cur Ezechiel Propheta, vel quoties sublimia conspiciit, vel quoties agere aliqua mystica iubetur, prius & alibi, filius hominis appelletur. Sapẽ enim subleuatur ad cœlestia, & occultis ac inuisibilibus rebus mens eius pacitur. Necessè ergo est, vt inter occulta quæ penetrat, filius hominis vocetur, vt semper agnoscat quod est, & nunquam extollatur de his ad quæ ducitur. Quid est enim Prophetæ ad spiritalia subleuato, semper, fili hominis, dicere, nisi ei infirmitatis propria memoriam facere, vt conscius conditionis infirmæ eleuari in cogitatione non debeat de magnitudine contemplationis sue? Alij Patres ad radicandam in nobis humilitatis virtutem docent (& hoc sit secundum remedium) vt frequenter nostram spirituales egestatem agnoscamus, vt inde confundamur & humiliemur, humile q; efficiamur: ita dixit D. August. lib. de spiritu & anima:

Rupert. sup.
c. 1. Cant.

D. Bern. ser.
42. in Cant.

Idem ser. 45
in Cant.

Ibid.

D. Chrysof.
hom. 12. in
Gen. 10. 11.

Gen. 1.

D. Greg. lib.
12. in 4. cap.
Ezech.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

Ezech. 1. 6.

*D. Aug. l. de
serm. 3.
psal. 25.
psal. 22.
Gen. 18.
D. Chryso-
stom. 8 ad
pop. Antio-
c. 5.
Matth. 8.
1 Cor. 15.
Matth. 3.
Matth. 1.
Luc. 5.*

Duo nobis necessaria sunt, ut nos cognoscamus
videlicet, quales simus ad malum, & quales
ad bonum. Pronis sumus ad malum, & si mise-
ricordia Dei non teneret nos, in omne vitium
possemus cadere, nec inde surgere, nisi miseri-
cordia Dei subsequeretur, quia nos subleuaret.
Hoc bene cognoscebat Propheta, cum dicebat:
Domine misericordia tua ante oculos meos est,
quae me custodiat: & misericordia tua suble-
uetur me, quae me erigat. Inualidi sumus ad
bonum, nec sine Dei gratia bonum facere, vel
in aliquo bono perseuerare possumus. Hanc gem-
inam cognitionem sui habuit Abraham, cum
dixit: Loquar ad Dominum meum, cum sim
pulsus & cinis. Re vera pulvis est homo. Sic
enim pulvis ex quacunque parte venti im-
pellitur, & in altam arcam deijcitur, & ibi
remanet, sic homo in omne vitium cadere po-
test, nec adiciet, ut resurgat, nisi misericordia
Dei ei subueniat. Cinis etiam est homo, quia
sicut cinis nec profert germen ex se, nec susce-
ptum semen germinat, sic homo, nec bonum
facere, nec in aliquo bono perseuerare sine gra-
tia Dei potest. Quia quid mali non fecimus,
eo miserante non fecimus. Quisquis in veritate
se ita cognoscit, humilis est coram Deo &
hominibus: nullum iudicat, nullum accusat, non
seruat iram, non mouet rixas, non seminat
discordias, non odit arguentes se, nulli detra-
hit, nulli nocet, nullum odit, sed omnes diligit.
Ad tandem Chrysof. sic habet: Si magna
vis reddere merita tua, ea ne magna esse pu-
tes, & magna tunc erunt. Sic & Centurio di-
cebat: Non sum dignus, ut intres sub lectum
meum, & propterea dignus factus est, & ad-
mirationi super omnes Iudaeos habitus. sic &
Paulus dicens: Non sum dignus vocari Apo-
stolus, & propter hoc omnium primus factus
est. Item & Ioannes: Non sum dignus soluere
corrigiam calcamenti eius, & ideo amicus
quoque sui sponsi, & manam quam esse cal-
camenti dixit indignam, hanc super caput suum
Christus attraxit. Sic & Petrus dicebat: Exi
a me, quia homo peccator sum Domine, & id-
circo factus est Ecclesiae fundamentum. Nihil
enim Deo tam gratum, quam cum extremis
peccatoribus semetipsum connumerare. Hoc est
totius sapientiae principium: sic enim humilia-

tus & contritus non inani gloria ventilabitur,
non irascetur, non inuidebit proximo. Nec enim
contritam manum, licet milies contendamus,
in altitudinem tollere poterimus; si igitur
animam itidem coteramus, licet innumeri tu-
mescentes morbi eam extollant, neque tan-
tillum eleuari poterit.

Idem etiam S. Chrysof. homil. 2. in E-
pistolam B. Pauli ad Philemonem, haec
valde obseruanda ad profectum humili-
tatis scripsit: *Quantumlibet nos humiliauerimus, magna ipsius virtutis pars adhuc reli-
qua est. Audi, & exhorresce etiam, nunquam
de humilitate eleueris. Extollit humilitas, nisi
vera & germana fuerit. Est ea ars profectio
diabolica, ut sicut plures eo quod in anem glo-
riam vicerunt gloriantur inanis, ita & qui
se humiliauerunt, extolluntur? Verbi gratia:
Venit quisquam frater aut etiam seruum, sus-
cepisti eum, laui pedes eius, fecisti quod ne-
mo, humilitatem consecutus es. Ea te cogita-
tio extollit, immo ex alto deijcit. Vnde igitur
possit quis solide in humilitate persistere? Si
praeceptum Domini semper animo verberet, quo
ait: Cum feceritis quae praecepta sunt vobis, di-
cite: serui inutiles sumus. Ille solum humilita-
tem animi verè consecutus est, qui sibi ipsi per-
suaasit, quantumlibet peregerit, nihil se magnè
gessisse, qui nec ad finem peruenisse arbitratur.
Complures ex humilitate in superbiam elati
sunt, sed nos ne obsecro id patiamur. Fecisti
aliquid humile, noli magnam sapere, alioquin
omnia perdidisti. Eiusmodi fuit Pharisaeus
ille, elatus intumuit, quod pauperibus decimas
daret, & omnia amisit. Non sic Publicanus
ille, qui quoniam se humiliter agnoscebat, ius-
tificari pro illo meruit. Audi rursus Paulum
dicentem. Nihil mihi conscius sum, sed non
in hoc iustificatus sum. Vides quàm se non ex-
tulerit, sed modis omnibus deiecerit, atq; hu-
milior euaserit, idque cum ad supremum vir-
tutis culmen peruenisset. Tres etiam pueri
ignibus iniecti, quid in media fornace dicebant?
Peccauimus cum patribus nostris, iniquitatem
fecimus, sed in corde contrito & spiritu humi-
litate suscipiamur. Ita & cum in fornacem in-
cidissent, humiliores quàm antea fuerant, cla-
ruerunt. Nam postquàm miraculum illud circa se
patro-*

*D. Chry-
stom. 2. in
ep. Paul. ad
Philem.*

Luc. 17.

Luc. 18.

1 Cor. 4.

Daniel. 3.

1. Reg. 13.

patratiim viderit, seipfos saluti indignos arbitrautes, ad humilitatem protinus conuerfi sunt. Audi quid & Dauid dixerit. Quod si dixerit mihi, nolo te, ecce ego faciat mihi, quod acceptum est coram se. Poterat certe sua plurima rectè facta proferre, sed humilia sentire, & dicere maluit. Heli quoque Dominus, inquit, est, quod gratum est coram se, faciat. & paulò inferius: Si humiles sumus vt decet, si mites, ac mansueti vt oportet. non fit nobis ea humilitas elationis occasio. Humilis es, & curis abiectionis, noli idcirco inflari, ideo. n. te humilias, vt arrogantia fugias. Quod si per hanc arrogantiam corruas, melius fuerat non humiliari. Quoties tibi subrepit elata cogitatio, quod quasi humilitatis culmen occupaueris, considera vrbiam, vnde descenderit Dominus tuus, & tunc depones te ipsum admirari & laudare. Immo te, & tua omnia videre cogaris, cum ex collatione dominicæ humilitatis, nihil te omnino profecisse cognoueris, debitorem te semper existimans.

Orig. homil.
que est de
humilitate
10m. a.

Alij Patres tertium remedium tradunt ad virtutis humilitatem obtinendam, illudque efficacissimum, vt Christum Dominum opere & sermone, verbo & exemplo humilitatem docentem intueamur & audiamus: vnde Origne. hom. 22: ait. Vniuersam Domini dispensationem ad humilitatem nos instruere deprehendimus. Cum infans esset, mox in spelunca, nec lecto, sed præsepi imponitur. Deinde in domicilio fabri, & matris pauperule enutritur, subditus matri & illius sponsio. Subditus Ioanni, & baptismum suscepit à seruo Dominus. Nemini aduersariorum resistit, neque inenarrabilem suam potestatem in quemquam vibrat, sed quasi potentioribus cedit. Principibus sacerdotum in forma rei sistitur, ad presidem ducitur, & iudicium illius sustinet, & cum posset calumniatores arguere, silentio tolerat illorum calumnias. Conspuitur à seruis, ac vilissimis pueris; morti traditur, eique (hominum iudicio) turpissime: post tantam verò animi humilitatem, tandem & gloriam suam exerit, vna secum glorificans quocumque cum ipso ignominiam tulere; quorum primi sunt beati discipuli, qui pauperes, ac nudi orbem percurrerunt, non in

sapientia sermonis, non sequacium multitudi-
ne suffulti, sed soliti, & piscatores, & desolati,
terram ac mare peragrantes, flagris cæsi, lapi-
dati, & occisi.

Ad horum nos imitationem conferamus, vt
ex humilitate nobis sempiterna nascatur glo-
ria. Sic tibi & ornatus, & induentia & in-
cessus, & cathedra ad mediocritatem magis,
quàm ad fastum. Par esto subiectis. Qui namq;
primus esse cupit, omnium hominum, seruum
esse iubet Christus. Ama humilitatem, & glo-
rificabit te. Agnosce te Christus tanquam dis-
cipulum suum coram Angelis & glorificabit
te, si humilitatis ipsius fueris imitator, qui di-
xit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis
corde, & inuenietis requiem animabus ves-
tris. & D. August. lib. de sancta virginita-
te, loquens de Chananaea, quæ humili
affectu dixerat se canem esse, ait. O mulier,
magna est fides tua; fiat tibi sicut vis, quam
superius canem appellauerat, nec ei panem fi-
liorum proijciendum esse responderat, quod illa
humiliter accipiens, dixerat; etiam Domine,
nam & catelli edunt de micis, ac sic quod aspi-
duo clamore non impetrauerat, humili confu-
sione promeruit. Hinc illi duo proponuntur
orantes in templo, vnus Pharisæus, alter Pu-
blicanus propter eos, qui iniusti sibi videntur, &
spernunt ceteros, & enumerationi meritorum
preferunt confessio peccatorum: & descendit
Publicanus iustificatus magis, quàm ille Pha-
risæus. & causam ostendens, cur id iustum sit,
ait: Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur,
& qui se humiliat, exaltabitur. Quod illud,
quod querentibus discipulis: quis eorum vide-
retur esse maior? puerum paruulum constituit
ante oculos eorum dicens: Nisi efficiamini sic
paruuli, non intrabitis in regnum celorum,
nonne humilitatem maximè commendauit, &
in ea meritum magnitudinis posuit? Vel cum
filiis Zebedæi latera eius in sedium sublimi-
tate concupiscentibus ita respondit, vt passionis
eius calicem bibendum potius cogitarent, in
quo se humiliavit vsque ad mortem, mortem
autem crucis, quàm superbo appetitu præferri
ceteris postularent, quid ostendit nisi eis se
futurum altitudinis largitorem, qui eam do-
ctorem humilitatis antea sequebantur? Iam
vero

Math. 11.

D. Aug. de

S. Virg. 10. 8.

Math. 11.

Luc. 11.

Math.

Luc.

Math.

Luc.

Math.

Luc.

Math.

Luc.

Math.

D. Greg.

14. mor.

lib. 4. c.

20. 1. c.

Math.

Math.

verò qui exiturus ad passionem lauit pedes discipulis, monuitque ut condiscipulis, atque conferuis hoc facerent, quod eis fecisset magister & Dominus, quantum commendauit humilitatem, cui commendanda etiam illud tempus eligit, quo eam proximè moriturum, cum magno desiderio conuehantur? hoc utique præcipue memoria reuertitur, quod magister imitandum vltimum demonstrasset, ait: hoc facite in meam commemorationem: & ibidè subiungit: Hucine redacti sunt thesauri sapientie, & scientie absconditi in te, ut hac pro magno discamus à te, quoniam mitis es, & humilis corde? Itane magnum est esse paruum, ut nisi à te, qui tam magnus es, seret, disci omnino non possit? Ita plane. Audiant te, & veniant ad te, & mites atque humiles esse discant à te, qui misericordiam & veritatem tuam requirunt, tibi viuendo, tibi, non sibi. Audiat hoc laborans, & oneratus, qui sarcina premitur, ut oculos ad cælum leuare non audeat, percussus pectus ille peccator & propinquans de longinquo. Audiat Centurio non dignus cuius tectum subires. Audiat Zachæus, maior Publicanorum; audiat mulier in Ciuitate peccatrix. Audiant meretrices & Publicani, qui Scribas & Phariseos præcedunt in regno cælorum. Hi omnes cum conuertuntur ad te, facile mitescunt & humiliantur coram te, memores iniquissime vite sue, & indulgentissime misericordie tue, quia ubi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Ac tandem D. Gregor. exponens verba illa Iob, ubi sermonem habes de Leuiathan dicit: Ipse est rex super vniuersos filios superbie. sic habet. Audiant omnes: Immundus est apud Deum omnis, qui exaltat cor suum. Audiant omnes: Quid superbis terra, & cinis? Audiant omnes Dominum dicentem: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Ad hoc namque vnguentus Dei filius formam infirmitatis nostre suscepit, ad hoc inuisibilis non solum visibilis, sed etiam despectus apparuit, ad hoc contumeliarum libris, irrisitoni opprobria, passionumque tormenta tolerauit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus. Quanta ergo humilitatis virtus est; propter quam solam veraciter edocendam is, qui sine asti-

matione magnus est, vsque ad passionem factus est parvus? Quis enim originem perditionis nostre superbia præbuit diaboli, instrumentum redemptionis nostre inuentus est humilitas Dei. Hostis quippe noster videri super omnia voluit elatus: Redemptor autem noster magnus manens super omnia, fieri inter omnia dignatus est paruus. Auctor mortis dicit: In cælum conscendam auctor vite ait: Repleta est malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit. Ille dicit: Super astra cæli exaltabo solium meum: iste humano generi à paradisi sedibus expulso dicit: Ecce venio cito, & habitabo in medio tui. Ille dicit: sedebam in montem testamenti, in lateribus Aquilonis: iste dicit: Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Ille dicit: Ascendam super altitudinem nubium, & si milis ero Altissimo; iste cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se & qualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens.

Quartum remedium ad humilitatem comparandam tradit idem D. Gregorius super Ezechielem, attentam scilicet ac profundam magnitudinis, & omnipotentie Dei considerationem, dum enim diuinam maiestatem contēplamur, quā longè ab ea abest humana infirmitas ac labilis nostra conditio, necesse erit agnoscere. Verba eius, ut potè spiritu, doctrina, & eruditione plena, hic referte minimè grauabor. Fox supra firmamentum fit, quando animus hominis omne quod creatum est transcendens, in solo creatoris sui lumine fidei oculos figit, quod ubique est; & ubique totus est; quod nusquam deest, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe est; quod nec ibi deest, ubi longe est, quia ubi non est per gratiam, est per vindictam. Huius nature potentiam, cum strictius in ea cogitat animus, vox super firmamentum fit, & instant animalia & submitunt alas suas, quia sanctorum mentes, dum Creatoris sui potentiam intenta contemplatione desiderant, vilescunt eorum animo virtutes, quas habent, & tanto sunt apud se humiles, quanto eis illud allatum est, quod super Angelos sonat.

LIII

Depo-

Matth. 8.

Lucæ 19.

Lucæ 7.

Matth. 12.

Ierem. 5.

D. Greg. lib.

14. cap. c. 18.

Iob. 41.

Ezech. 10.

Matth. 11.

Deponant ergo alas suas, cum vox super fir-
mamentum sit, id est, humilietur in eo, quod
apprehendunt, cum superna conspiciunt, quæ ab
eis comprehendi non possunt. Sapere etiam san-
ctorum cogitationibus ipsa, quæ habent bona,
blandiantur, ut eorum mentes in aliqua sui
fiducia eleuent, sed protinus ad occulta Dei iudicia
recurrunt, quo modo alij ex virtutibus
ad infernum per elationem corrumpunt, alij ex
vitiis correcti, ad caelum per humilitatem le-
uantur. Vnde nos ad humilitatem reuocans
Propheta terret, & admonet dicens: Venite,
& videte opera Dei, terribilis in consiliis super
filios hominum. Quis enim dignè considerare
valeat, quantus super nos terror sit consiliorum
Dei, quando alter ex virtutibus in finem ten-
dit in vitia, & alter ex vitiis in virtutibus
concludit finem? Quia iuxta Salomonis sen-
tentiam: Sunt iusti, atque sapientes, & opera
eorum in manu Dei: Et tamen nescit homo,
vtrum amore, an odio dignus sit, sed omnia in
futuram seruantur incerta: & Est via, quæ
videtur homini iusta, nouissima autem eius
deducunt ad mortem. Hæc itaque occulta iudicia
profunde cogitare, quid est aliud, quam
alas deponere, id est, de nulla iam virtute con-
fidere, sed sub magno timore trepidare, & siue
enim omnipotentis Dei naturam considerent,
siue eius iudicia perpendant, trepidant & per-
tremescunt. Eis ergo quasi alas deponere est
virtutes, quas habent, humiliare. sic Abra-
ham alas deposuit, qui quando loquitur cum Deo
capit, puluerem & cinerem se esse cognouit di-
cens: Loquar ad Dominum meum, cum sim
pulus & cinis. sic Moyses alas deposuit, qui
eruditus in omni scientia Ægyptiorum, mox
ut verba Domini audiuit, verba se non habere
deprehendit, dicens: Obsecro Domine, non sicut
eloquens ab heri, & nudius tertius; Ex quo enim
locutus es ad seruum tuum, impeditioris &
tardioris lingue sum. sic Isaias, cuius vita
Domino ad predicandum placuerat, cum eun-
dem Dominum contemplantus, carbone de alta-
ri in ore tactus est, ait: Vae mihi, quia tacui,
quia vir pollutus labijs ego sum. Ecce ad su-
periora subleuatus, sibi metipso de labiorum pol-
lutione displicuit. Nisi enim cælestis mandata
aliquis conficeret, esse se iudicabilem non inue-

nisset. sic loquente Domino Ieremias clamat,
A, a, a, Domine Deus, nescio loqui, quia puer Ieremi-
ego sum. Iuxta enim ea verba quæ audiebat,
verba se non habere cognouerat. sic Daniel Daniels
sublimem visionem videns per plurimos dies
elanguit, & egrotauit, quia & hi, qui in vir-
tutibus fortes sunt, cum altiora Dei conspiciunt,
in sua sublimi estimatione infirmi atque im-
becilles fiunt. sic B. Iob à Domino laudatus,
cum verba Dei colloquentis audiret, respondit
dicens: Insuper locutus sum, & quæ ultra Iob. 41.
modum excederent scientiam meam: & paulo
post: idcirco ipse me reprehendo, & ego pæni-
tentiam in saeuilla, & cinere. Qui enim quan-
tum ad homines sapienter locutus fuerat, lo-
quentem sibi Deum auertens, insipienter se lo-
cutum fuisse reprehendit, quia in contempla-
tione veræ sapientia sua ei sapientia viluit.
Ad vocem ergo desuper viuentem animalia
alas deponunt, quia virtutem Dei, siue in natu-
ra sua contemplari requiramus, siue in oculis
iudicij inuestigare cogitemus, pro eo quod
eius alta nobis impenevabilia sunt, nostra no-
bis, si qua inesse bona credebantur, vilescunt.
Et qui in quantumcunque scientia volare cre-
debantur, inuisibilem super nos naturam, &
impenevabilia eius iudicia perpendentes, sub-
missis aliis humiliter stamus.

Tandem vltimum remedium, & effi-
cacissimum ad humilitatem inquirendam
humiliationem esse his verbis D. Bernardus
edocuit: Humiliatio via est ad humili-
tatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad
scientiam: si virtutem appetis humilitatis
viam non refugas humiliationis. Prædestina-
tione que mihi meam insipientiam sciri, & à scienti-
bus iure confundi, cui sæpe contigit à nescienti-
bus iniuste laudari. Terret me Apostolus, qui
& ipse territus dicit: Parco autem, ne quis me
existimet supra id, quod videt in me, aut au-
dit aliquid ex me. Quam pulchre dixit: parco.
Non parcat sibi arrogans, non parcat sibi super-
bus, non cupidus vanæ gloriæ & iactator altum
suorum, qui vel sibi arrogat quod est, vel men-
titur de se, quod est, vel mentitur de se, quod
non est. Solus, qui verè humilis est, parcat ani-
mæ suæ, qui, ne putetur quod non est, semper
quærit in se est, vult nesciri quod est. Grande
tenetur

Psal. 65.

Eccles. 9.

Prou. 14.

Gen. 18.

Exod. 4.

Isaia 6.

D. Bern.
87. ad Eg-
rium Cas-
sianum reg.
larem.

1. Cor. 11.

revera periculum, audire quemquam de se supra, quam sentit in se. Quis dabit mihi apud homines tantum de veris dignè humiliari, quamvis vel de falsis datus est indigne exaltari? Illam mihi vocem propheticam iare assumere: Exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus: Et illud: Ludam, & fiam vilior. Ludam scilicet, ut ludar. Bonus ludus, quo Michol irascitur, & Deus delectatur: bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, sed Angelis pulcherrimum spectaculum præbet: bonus, inquam, ludus, quo efficitur opprobrium abundantibus, & despectio superbis. Nam vera quid aliud secularibus, quam ludere videtur, cum quod ipsi appetunt in hoc seculo, nos per contrarios fugimus, & quod ipsi fugiunt nos appetimus? Ludus iucundus, honestus, gravis, quo ludebat qui dicebat: Spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Hoc ludo & nos interim ludamus, ut illudamur, confundamur, humiliemur, donec veniat, qui potentes deponit, & exaltat humiles, qui nos lætificet, & in æternum exaltet.

Ad extremum non possum aliam eorundem verborum B. Virginis explanationem silentio præterire: pro qua supponendum est, quod humilitas non femel in sacris eloquiis afflictionem significat, eadem enim ferè verba Anna mater Samuelis loquuta est: Si respiciens videris afflictionem famule tue: vbi in Græco: Si respiciens humilitatem ancille tue: quæ autem fuerit hæc afflictio B. Virginis, si me interrogas respondebo fuisse, tum quod doleat miseram humani generis vicem; tum quod maxima animi anxietate afficeretur propter dilationem aduentus Christi in carne humana, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum.

Amen.

HOMILIA XVI.

Eruditè exponi incipiunt verba illa: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

A CRA hæc Virginis verba ut radicitus exponamus, oportet ante omnia quid sibi velit verbum illud, ex hoc, explicare. nam D. Bonavent. Episcopus Christopolitanus, Cornelius Iansenius, & alij non pauci moderni sequentes Venerab. Bedam, opinati sunt verbum illud ex hoc designare humilitatem Virginis; nam cum nuper dixisset: respexit humilitatem meam, & continuè subiunxerit:

Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, videtur planè humilitatem signare, tanquam causam huius vniuersalis commendationis & applausus, vnde Beda: Cuius autem humilitas respicitur, recte beata ab omnibus cognominatur, vnde sequitur: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, hoc est, ex eo quia respexit meam humilitatem: Alij volunt, ut verbū illud ex hoc, designet illud quod in sequenti versiculo subiicit: Quia fecit mihi magna: ita ut sensus sit, ex hoc, quod feci mihi magna qui potens est: beatam me dicent omnes generationes: Mihi tamen germanior videtur D. Hieronymi, Theophylacti, Euthymij, necnon & D. Augustini, & aliorum interpretatio asserentium, verbum illud ex hoc designare tempus, in quo iam B. Virgo facta & agnita erat vera mater Dei, vnde D. Hierony. pro eo quod nos legimus: Ecce enim ex hoc: ipse vertit: ecce hominem ferè ante quatuor tempore. Theophylactus quoque expressè legit ex hoc tempore. Euthymius exponit: ecce enim post hæc. actandem D. Augustinus hanc probans expositionem inquit: per Magnif.

D. Bonav. sup. c. 1. Luc. Iansen. in sua Concord. ad c. 1. Luc. Beda ibid. Luca 1. Beda vbi supra. D. Hiero. in c. 8. Isaia. Theophyl. in c. 1. Luc. Euthym. ib. D. Aug. tra. stat. super Magnific. Euseb. Emis. hom. ser. 6. Dom. Adu. Hugo Viff. in annot. su. per Magnif.

LIII 2

Vsq̄